

Efter våldet – Hur säkerställer vi barns rättigheter i skyddat boende?

Maria Johansson & Natalie Söderlind, Barnafrid

Agenda

- Vilka är Barnafrid?
- Barn i skyddat boende, barnfridsbrottet och ett fönster av möjligheter
- Efter våldet – Barns rättigheter i skyddat boende

Barnafrid

Samlar och sprider kunskap om våld mot barn till yrkesverksamma som möter barn.

Vision: Ett samhälle som har förmågan att ge alla barn en fredad uppväxt.

Tvärprofessionell kompetens inom medicin (barn- och ungdomspsykiatri), psykologi, psykoterapi, sociologi, juridik, universitetspedagogik och socialt arbete.

Verksamhet

- Regeringsuppdrag
- Nätverk
- Utbildningar
- Föreläsningar
- Konferenser
- Kunskapsöversikter
- Forskning
- Remissinstans
- Samverkans- och referensgrupper

Basprogram om våld mot barn och unga

- Ger alla som arbetar med barn grundläggande kunskap om våld mot barn

Våld mot barn

- I Sverige bor cirka 2,1 miljoner barn, 10 % av dessa barn har någon gång upplevt våld i hemmet
- 40-60 % av de barn som någon gång upplevt våld i hemmet har även själva blivit utsatta för våld
- År 2021 gjordes 422 000 orosanmälningar, 20 % av dessa handlade om våld
- Mellan den 31 juli 2018 till och med 1 augusti 2019 bodde 6200 barn minst en natt på skyddat boende

Våld mot barn – Är ett folkhälsoproblem

Barnfridsbrott

1 juli 2021 infördes barnfridsbrottet i 4 kap. 3 § brottsbalken (BrB). Barnfridsbrottet gör det straffbart att låta ett barn bevittna vissa uppräknade brott i 3, 4, 6 och 12 kap. BrB samt straffbara försök till de angivna brotten

Syftet är att stärka det straffrättsliga skyddet för barn som bevittnar vissa brott mellan närstående eftersom dessa barn enligt forskning löper ökad risk att drabbas av både psykisk och fysisk ohälsa.

År 2022 gjordes 10 075 anmälningar om Barnfridsbrott, fram till oktober hade 1400 åtal väckts

År 2022 gjordes 10 075 anmälningar om Barnfridsbrott, fram till oktober hade 1400 åtal väckts

Barnfridsbrott - vanliga missförstånd

”Socialtjänsten kan inte polisanmäla barnfridsbrott eftersom det måste finnas ett grundbrott för att kunna göra polisanmälan”

”Jo, socialtjänsten kan polisanmäla om de får kännedom om ett barnfridsbrott.”

Forts. vanliga missförstånd

”Grundbrottet behöver vara styrkt för att kunna bedriva en förundersökning om barnfridsbrott”

”Barnet behöver ha tillstånd av föräldern för att höras”

”Man bör undvika att höra barnet om man inte behöver”

”Bevittna innebär endast att se det som sker men inte höra”

”Den vuxne måste medverka i förundersökningen för att det ska kunna bli ett grundbrott”

”Nej”

Ett fönster av möjligheter – stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende

s20222/03649

- Regeringen tillsatte 2016 en utredning om ett stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende.
- Utredningens uppdrag har varit att föreslå åtgärder för att stärka barnrättsperspektivet för barn som vistas i skyddat boende tillsammans med en vårdnadshavare.
- Utgångspunkten skulle vara barnets grundläggande mänskliga fri- och rättigheter och barnets bästa enligt FN:s konvention om barnets rättigheter.

Lag med särskilda bestämmelser om placering av barn i skyddat boende

1 kap 1 § Ett barn får placeras i ett skyddat boende tillsammans med en vuxen vårdnadshavare om barnets vårdnadshavare samtycker till det.

1 kap 2 § I denna lag finns bestämmelser om förutsättningarna och förfarandet för att placera ett barn, som står under vårdnad av två vårdnadshavare, i ett skyddat boende tillsammans med den ena vårdnadshavaren, även om samtycke från den andra vårdnadshavaren saknas.

1 kap 3 § Vid beslut enligt denna lag ska det som är bäst för barnet vara avgörande. Med barn avses varje människa under arton år

Barnet får en egen insats

2 kap 1 § Om den ena vårdnadshavaren beviljas insatsen skyddat boende enligt socialtjänstlagen (2001:453) och det finns en risk för barnets säkerhet eller hälsa, får barnet placeras i boendet tillsammans med vårdnadshavaren även om samtycke från den andra vårdnadshavaren saknas. Placeringen får beslutas endast om den vårdnadshavare som barnet placeras med är vuxen och samtycker till barnets placering.

Ansökan till förvaltningsrätten

2 kap 2 § Beslut om ett barns placering i skyddat boende meddelas av förvaltningsrätten efter ansökan av socialnämnden. Ansökan ska innehålla en redogörelse för

1. barnets förhållanden,
2. de omständigheter som utgör grund för att barnet behöver placeras i skyddat boende enligt lagen,
3. på vilket sätt relevant information har lämnats till barnet,
4. vilket slags relevant information som har lämnats, och
5. barnets inställning.

Samtycke från en vårdnadshavaren räcker

När ett barn är placerat i skyddat boende enligt denna lag får den vårdnadshavare som barnet är placerat tillsammans med ensam bestämma om insatser i öppna former enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) 10 med anledning av placeringen. Detsamma gäller val och byte av skolenhet eller förskoleenhet som föranleds av placeringen.

Tillståndsplikt

7 kap 1 § SoL

Ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ får inte utan tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg yrkesmässigt bedriva verksamhet i form av skyddat boende

Vad tyckte Barnafrid?

Barnafrid tillstyrkte och välkomnade förslaget men behövs bland annat:

- Vägledning
- Implementering
- Uppföljning
- Ekonomiskt stöd
- Frekvenstillsyn
- Egen föreskrift såsom motsvarande som finns för HVB och stödboende.
- Stöd efter placeringen
- Förstärka barnperspektivet och säkerställa att lagen får avsedd effekt

Film

Vad säger barnen?

Efter våldet

Efter våldet

Rättigheter för barn i skyddat boende

Efter våldet - Bakgrund

- Mellan 2018-2019 träffade Rädd Barnen cirka 200 yrkesverksamma inom skyddat boenden samt ett 50-tal barn.
- **Identifierade behov av barnen:**
  - Att bli lyssnad till
  - Förstå sitt sammanhang
  - Sociala aktiviteter.
- **Identifierade behov av yrkesverksamma:**
  - Samordning
  - lättare tillgång till stöd och behandling
  - Traumamedvetenhet
- Allt som allt, fanns en avsaknaden av ett barnrättsperspektiv

Projektets övergripande mål

Att stärka barns rätt till skydd,
delaktighet och stöd i skyddat
boende

Målgrupper

1. Barn som bor i, eller nyligen har bott i skyddade boenden.
2. Profession som möter barn i skyddade boenden; boendepersonal, socialsekreterare, BUP
3. Beslutsfattare och politiker samt till viss del allmänheten.

Genomfört

- Mellan 2020-2022 har vi tagit en modell som har pilottestats och utvärderats.

Inom ramarna för modellen har vi:

- Utbildat boendepersonal i traumamedveten omsorg och BRA-samtal (Barns Rätt som Anhöriga)
- Utbildat socialsekreterare i Våldsmmedveten handläggning
- Skapat en samverkansmodell
- Psykosocialt stöd för barn genom strukturerad och fri lek med utbildade volontärer.

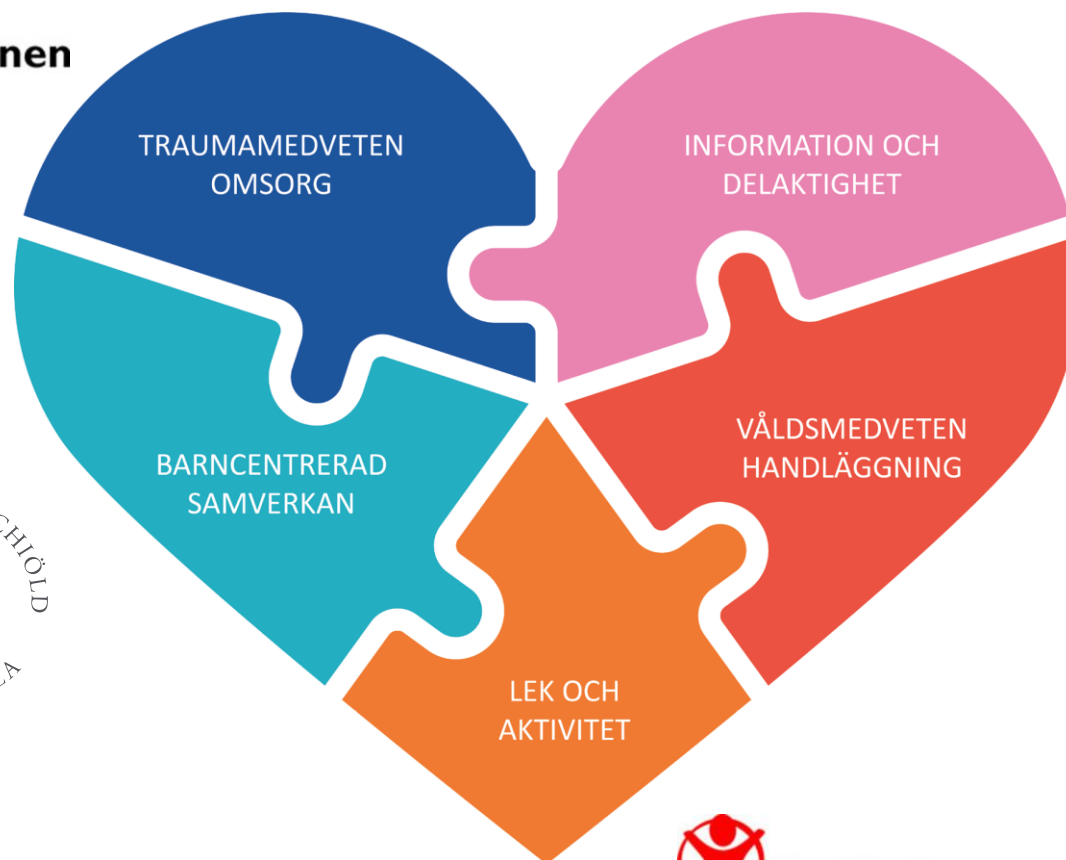
Pusslet – en modell för ett stärkt skydd, delaktighet och stöd för barn under vistelse i skyddat boende

Rädda Barnen

Stiftelsen
Allmänna Barnhuset

**GÖTEBORGS KYRKLIGA
STADSMISSION**

Rädda Barnen

Projektets fem uppmaningar

- Vad behöver förbättras för att barn i skyddat boende ska få sina rättigheter tillgodosedda
- Kunskapen inhämtades från personal som möter barn i skyddat boende och barnen själva
- Viktigt att prioritera för att möjliggöra alla barns rätt till en uppväxt fri från våld.

EFTER VÅLDET

UPPMANINGAR TILL POLITIKER OCH BESLUTFATTARE

- Se till att varje barn får tillgång till ett tryggt boende efter tiden på skyddat boende.
- Garantera att barn aldrig tvingas till umgänge med en våldsutövande förälder mot sin vilja.
- Ge barn tillgång till bedömning, stöd och behandling för att hantera upplevelser av våld.
- Säkerställ att barn får snabb tillgång till förskola och skola vid placering på skyddat boende.
- Agera för att den våldsutövande föräldern genomgår behandling så att våldet upphör.

"Alla barn som har varit med om våld borde ha rätt att prata med någon om det man har varit med om, men det är inte så lätt att få prata med någon på typ BUP."
- Flicka 13 år

"Jag vill att pappa får hjälp så han slutar slåss."
- Pojke 10 år

"Det är viktigt att föräldrarna får hjälp med ett boende så att de inte tvingas bo ihop bara för att man inte har något annat boende, då fortsätter våldet."
- Pojke, 13 år

Utvärdering av projektet

Datainsamling:

Via enkäter i syfte att mäta de yrkesverksammas upplevda kunskap om bland annat lagstiftning, våld och bemötande. Som genomfördes via en baslinjemätning och eftermätning.

Svarade:

- 1) Boendepersonal i de skyddade boenden som tackat ja till medverkan i projektet och som deltog i pusselbitarna: Information och delaktighet och Traumamedveten omsorg
- 2) Socialekreterare som deltog i pusselbiten våldsmedveten handläggning

Analysmetod:

Deskriptiv statistik (Antal, andel, medelvärde)

Mann Whitney

Antal svarande i utvärderingen

	<i>Mätningar</i>	<i>Antal svarande baslinjemätning</i>	<i>Antal svarande efterföljande mätning</i>
<i>Personal i skyddat boende</i>	Baslinje: i samband med utbildningar under perioden 2021-04-06 - 2021-04-20 Eftermätning: Under perioden 2022-05-10 - 2022-06-30	20	6
<i>Socialsekreterare</i>	Baslinje: i samband med olika utbildningstillfällen under 2022 Eftermätning: Under perioden 2022-05-05 - 22-10-27	243	102
<i>Totalt</i>		263	108

Boendepersonalens upplevda kunskap gällande barnet som bevittnat och eller /utsatts för våld

Skala 0-4, 0= instämmer inte alls, 4= instämmer i hög grad. *, statistiskt signifikant skillnad mellan bas- och eftermätningen ($p < 0.05$).

	<i>Baslinjemätning</i> <i>n=20</i>	<i>Eftermätning</i> <i>n=6</i>	<i>Signifikans</i>
<i>Jag har kunskap om olika typer av våld som barnet kan utsättas för</i>	3.90	4.00	0.429
<i>Jag har god kännedom om våldets konsekvenser</i>	3.25	4.00	0.323
<i>Jag har god kunskap om riskfaktorer när barnet utsatts/bevittnat våld</i>	3.65	4.00	0.135
<i>Jag har god kunskap om skyddande faktorer när barnet utsatts/bevittnat våld</i>	3.50	4.00	0.100
<i>Jag har tillräcklig kunskap för att känna igen barnets reaktioner efter att utsatts eller bevittnat våld</i>	3.15	3.82	0.013*
<i>Jag har tillräcklig kunskap för att avgöra när jag ska hänvisa barnet till psykiatrisk vård</i>	3.11	3.83	0.050*
<i>Jag har tillräcklig kunskap för att avgöra när jag ska hänvisa barnet till somatisk vård</i>	2.89 n=19	3.33	0.093

Socialekreterarnas upplevda kunskap gällande barnet som bevitnat och/eller utsatts för våld

Skala 0-4, 0= instämmer inte alls, 4= instämmer i hög grad. *, statistiskt signifikant skillnad mellan bas- och eftermätningen ($p < 0.05$).

	Baslinjemätning <i>n</i> =242	Eftermätning <i>n</i> =102	Signifikants
<i>Jag har kunskap om olika typer av våld som barnet kan utsättas för</i>	3.56	3.80	<0.001*
<i>Jag har god kännedom om våldets konsekvenser</i>	3.43	3.64	0.014*
<i>Jag har god kunskap om riskfaktorer när barnet utsatts/bevitnat våld</i>	3.32	3.61	0.001*
<i>Jag har god kunskap om skyddande faktorer när barnet utsatts/bevitnat våld</i>	3.12	3.44	<0.001*
<i>Jag har tillräcklig kunskap för att känna igen barnets reaktioner efter att utsatts eller bevitnat våld</i>	2.60	2.99	<0.001*
<i>Jag har tillräcklig kunskap för att avgöra när jag ska hänvisa barnet till psykiatrisk vård</i>	2.76	3.16	0.001*
<i>Jag har tillräcklig kunskap för att avgöra när jag ska hänvisa barnet till somatisk vård</i>	2.65 <i>n</i> =240	3.07	<0.001*

Slutsatser

- Boendepersonal och socialsekreterare har generellt bra kunskaper om barn och utsatthet för våld.
  - De har generellt bra professionell trygghet när det gäller att ge information, råd och stöd till barnen i skyddade boenden.
  - Samt identifierar väl barnens behov.
- Den självskattade kunskapen är starkare i teoretiska frågor (tex kunskap om riskfaktorer) än mer tillämpande frågor (tex kunskap om hänvisning till psykiatrisk och somatisk vård)
  - det finns signifikanta skillnader mellan baslinje och eftermätningar vad gäller kunskap och professionell trygghet men försiktighet måste tillämpas i tolkningen av resultaten på grund av metodologiska begränsningar
  - det finns utrymme för förbättringar när det gäller barns delaktighet under vistelse i skyddat boende.

Ta del av material och följ projektet via

Hemsida:

liu.se/forskning/barnafrid/euprojektet-avec

Eller scanna QR-kod:

Tips!

Välkomna till digitalt frukostseminarium!

2 maj kl: 8.30-9.15 Digitalt via zoom

Lansering av handboken Våldsmedveten
handläggning - att möta och bemöta
våldsutsatta barn och föräldrar

Tack!

Natalie Söderlind

natalie.soderlind@liu.se

telefon: 013-286603

Maria Johansson

Maria.johansson@liu.se

telefon: 013-282717

Upplägg

Bakgrund

- Statistik: Hur många barn som själva blivit utsatta för våld? Antal Anmälningar. Barnfridsbrottet. Kontext - Skyddat boende

Del 1:

- Barnfridsbrottet: Koppla an till missförstånden.
- Remiss svaret Ett fönster av möjligheter

Del 2:

- Film Barns röster
- Modellen: Vad har vi sett, Vad säger de yrkesverksamma?

Våld mot barn

- 2,1 miljoner barn
- 10 % har någon gång upplevt våld i hemmet
- 40-60 % av de barn som någon gång upplevt våld i hemmet har även själva blivit utsatta för våld
- Under perioden från den 31 juli 2018 till och med 1 augusti 2019 bodde cirka 6500 vuxna och **6200 barn minst en natt** på de skyddade boendena.
- 422 000 orosanmälningar 2021 varav 20 % handlar om våld
- 10 075 anmälda Barnfridsbrott 2022
- Fram till oktober 2022 1400 åtal väckts

Våld - ett folkhälsoproblem

Barnfridsbrott- vanliga missförstånd

”Socialtjänsten kan inte polisanmäla barnfridsbrott eftersom det måste finnas ett grundbrott för att kunna göra polisanmälan”

Jo, socialtjänsten kan polisanmäla om de får kännedom om ett barnfridsbrott

”Grundbrottet behöver vara styrkt för att kunna bedriva en förundersökning om barnfridsbrott”

Nej

”Den vuxne måste medverka i förundersökningen för att det ska kunna bli ett grundbrott”

Nej

”Barnet behöver ha tillstånd av föräldern för att höras”

Nej

”Man bör undvika att höra barnet om man inte behöver”

Nej

”Bevittna innebär endast att se det som sker men inte höra”

Nej

